

ROVDATA

v/Norsk institutt for naturforskning (NINA)

Tungasletta 2

7485 Trondheim

HH-Evenstad 03.01.2011

Vår ref: 1998/520

ULV I NORGE PR. 31. DESEMBER 2010

FORELØPIGE KONKLUSJONER FOR VINTEREN 2010/2011

RAPPORT 3

Bakgrunnen for denne statusrapporten om ulv i Norge er de pågående og mangeårige felles svensk-norske bestandsregistreringer av ulv i vinterhalvåret, se tidligere utgitte årsrapporter (for eksempel den siste, Wabakken m.fl. 2010. Ulv i Skandinavia – statusrapport for vinteren 2009-2010.

Høgskolen i Hedmark. Oppdragsrapport 4. 57s, se: <http://www.hihm.no/hihm/Hovedsiden/Campus-Evenstad/Nyheter/Ny-rapport-om-ulv-i-Skandinavia>, eller: <http://www.nina.no/LinkClick.aspx?fileticket=pR5Dbcc9kwU%3d&tabid=943>).

Det vises også til to tidligere utgitte statusrapporter for ulv i Norge med foreløpige konklusjoner for vinteren 2010/2011, henholdsvis 28. november (rapport 1) og 5. desember 2010 (rapport 2).

Resultater i foreliggende rapport er å betrakte som foreløpige. Mer enn halve vinterens springssesong gjenstår. Nye sporfunn og ulvemeldinger lokalt vil bidra til å komplettere oversikten i kommende statusrapporter utover vinteren. Vi er takknemlige for alle typer meldinger om ulv i tiden framover.

De viktigste foreløpige konklusjoner ved årsskiftet kan oppsummeres som følgende:

1. Ved sporing på snø i romjula er det nå avklart at det i 2010 ble født tre valpekull av ulv i helnorske revir fullstendig innenfor ulvesonen (Figur 1). Sonen ble etablert av Stortinget i forbindelse med rovdrykkforliket i 2004. Fra før var det bekreftet yngling i Slettåsreviret og Kynnareviret, begge i Hedmark fylke. Tidligere i vinter var det uklart om Linnekleppenreviret i Østfold dekket arealer på begge sider av riksgrensen og i så fall skulle det klassifiseres som et grenserevir. Resultater fra DNA-analyser rett før jul ga heller ikke noe entydig svar. Men beredskap for sporing i romjula og et lite snødryss fjerde juledag gjorde det mulig å få endelig svar. Etter snøfallet ble det på begge sider av Haldenvassdraget i tre dager fulgt helt ferske spor av revirmarkerende, stasjonære dyr som ikke kunne være samme individer. Vest for Haldenvassdraget ble en flokk på 4 ulver sporet i Linnekleppenreviret, hvorav minst én revirmarkerte (voksen ulv pluss valper). Samtidig ble det på begge sider av riksgrensen øst for Haldenvassdraget sporet et nyetablert, revirmarkerende par som også ble hørt ule på kloss hold under sporing (Store Le, Tabell 1, Figur 1). De ferske sporene fra både paret og flokken på fire ble også fulgt bakover til de var så gamle at det begge steder var nysnø i sporene. De to ulvegruppene hadde med andre ord tilhold i hvert sitt revir, skilt fra hverandre ved Haldenvassdraget. Tidligere i vinter har vi også hatt samtidige sporfunn som har gjort det mulig å skille Store Le-paret fra revirmarkerende ulv i Dals Ed-Haldenflokken.

Linnekleppenreviret var dermed det tredje helnorske ulvereviret med yngling i ulvesonen i 2010 (Figur 1).

2. Stortingets bestandsmål fra 2004 om tre årlige ynglinger av ulv i helnorske revir innenfor ulvesonen ble for første gang nådd i 2010 (etter sju sesonger).
3. Totalt i Norge er det hittil i vinter påvist 27-32 ulver med helnorsk tilhold og i tillegg 9-12 stasjonære dyr med revir på begge sider av riksgrensen mellom Sverige og Norge. Selv om endelig kartlegging av antall individer ikke er avsluttet er det lite sannsynlig at det resten av vinteren vil bli påvist mer enn 30 ulver (2 ulver er registrert døde) med helnorsk tilhold. Med ytterligere kartlegging er det derimot forventet at antall registrerte svensk-norske grenseulver vil øke. Spesielt gjelder dette langs riksgrensa sørøst i Hedmark, sør for Kynnareviret (Rotna, muligens også Gräsmark).
4. Av de totalt 32-39 ulvene (svensk-norske grenseulver inkludert) som hittil i vinter ved sporing på snø er påvist å berøre ulvesonen er 21 individer også bekreftet ved DNA-analyser av til sammen 65 analyserte prøver fra perioden november-desember 2010.
5. Intakte foreldrepar er så langt ikke dokumentert ved DNA i noen av de tre helnorske ulverevirene med yngling. Sporing på snø tyder på at paret er intakt i Slettåsreviret, mens den finsk-russiske hannens eksistens i Kynnareviret er usikker og i Linnekleppenreviret er det flere indikasjoner på at yngletispa ikke er å finne i flokken. Disse spørsmålene kan avklares ved ytterligere sporing og DNA-analyser.
6. Også i de to resterende helnorske revirene fra sist vår (se innledningsvis refererte årsrapport) ser det ut til at dyr mangler. I det ene reviret (Osdalen) er det ikke lenger noen flokk, men et nyetablert par. DNA-analyser har vist at den nye hannen i dette paret er av skandinavisk opphav og identisk med den som i fjor vinter var på vandring gjennom deler av Telemark, Vestfold og Buskerud fylker. Den radiomerkede gammelhannen fra Osdalsreviret forrige vinter lever fortsatt, men nå som enslig revirmarkerende, delvis innenfor og delvis utenfor det opprinnelige Osdalsreviret. Det er ikke avklart hvem som nå er tispa i det nye Osdalsparet. I statusrapporten for vinteren 2009-2010 (se innledningsvis) ble det nevnt muligheten for at en legalt avlivet tispe i Osdalsreviret kunne være ledertispa fra flokken. Dette bygde på feil vekt oppgitt i rovbasen på 42,5 kg etter avliving. Riktig vekt var 32 kg og DNA-analyser har nå bekreftet at den avlivede tispa *ikke* var gammeltispa, men en av hennes døtre.
I det siste helnorske reviret fra sist vår (Julussa) er det fortsatt ett revirmarkerende par. DNA-analyser har vist at hannen i paret er den samme som vinteren 2009-2010. Men den tidligere yngletispa i Julussaparet er hittil ikke påvist. Derimot revirmarkerer en ny tispe i området og DNA-prøver har avslørt at hun er født i Kynnareviret med den finsk-russiske hannen som far. Det er imidlertid en liten sporingsteknisk usikkerhet om denne nye Julussatispa alternativt kan være tispa i det nye Osdalsparet. Videre sporing og DNA-analyser kan gi svar på dette.
7. Ulv i fem grenserevir fra i fjor er så langt i vinter bare påvist ved sporing på svensk side av riksgrensen (Fulufjellet, Juvberget, Rotna, Gräsmark og Kynnefjäll).
8. Et nytt så langt kartlagt helnorsk revir er i vinter påvist innenfor ulvesonen øst i Akershus fylke (Mangen, se Tabell 1, Figur 1).
9. Som nevnt i punkt 1 over, er det nå i vinter dokumentert et nytt revirmarkerende par med tilhold øst i Marker og Aremark kommuner i Østfold fylke, samt tilgrensende deler av Värmlands og Västra Götalands län (Store Le, se Tabell 1 og Figur 1).

Tabell 1. Ulv med helnorsk tilhold (27-32) eller med tilhold på begge sider av riksgrensen (9-12), foreløpig dokumentert på snø i Norge pr. 31. desember 2010, vinteren 2010-2011 (oktober-februar). To av de helnorske ulvene er døde, én etter påkjørsel av tog og én skutt etter fellingstillatelse.

REVIR / Område	LAND	Fylke/Län	Sosial status 2010-2011	Kull født i 2010	Antall ulver foreløpig pr. 31.12.2010
Karasjok	N	Finnmark	Ikke-stasjonær	Nei	1
Balsfjord	N	Troms	Ikke-stasjonær	Nei	1
Ringebu-Midtskogen	N	Oppland/Hedmark	Ikke-stasjonær?	Nei	0-1
Gml. Osdalshannen	N	Hedmark	Stasjonær	Nei	1
Osdalen	N	Hedmark	Revirmark. par	Nei	2
Julussa	N	Hedmark	Revirmark. par	?	2
Slettås	N	Hedmark	Familiegruppe	Ja	6
Varåa-Höljes	N/S	Hedmark/Värmland	Revirmark. par	Nei	2
Brumunddal	N	Hedmark	Ikke-stasjonær	Nei	1 ¹
Kynna	N	Hedmark	Familiegruppe	Ja	6-9
Eidskog	N/S	Hedmark/Värmland	Enslig (?)	Nei	1
Mangen	N	Akershus	Revirmark. par	Nei	2
Linnekleppen	N	Østfold	Familiegruppe	Ja	4-5
Store Le	N/S	Østf/Värml/V.Göta	Revirmark. par	Nei	2
Dals Ed-Halden	N/S	Østfold/V.Götaland	Familiegruppe	Ja	4-7
Kvinesdal-Bygland	N	Vest- & Aust-Agder	Stasjonær?	Nei	1 ²
Totalt					36-44

¹⁾ Påkjørt og drept av tog i Ringsaker kommune 20. november 2010

²⁾ Avlivet ved skadefelling i Lyngdal kommune, Vest-Agder fylke 8. desember 2010.

Vennlig hilsen

Petter Wabakken
Prosjektleder
Høgskolen i Hedmark, Campus Evenstad
Institutt for skog- og utmarksfag
N-2480 Koppang

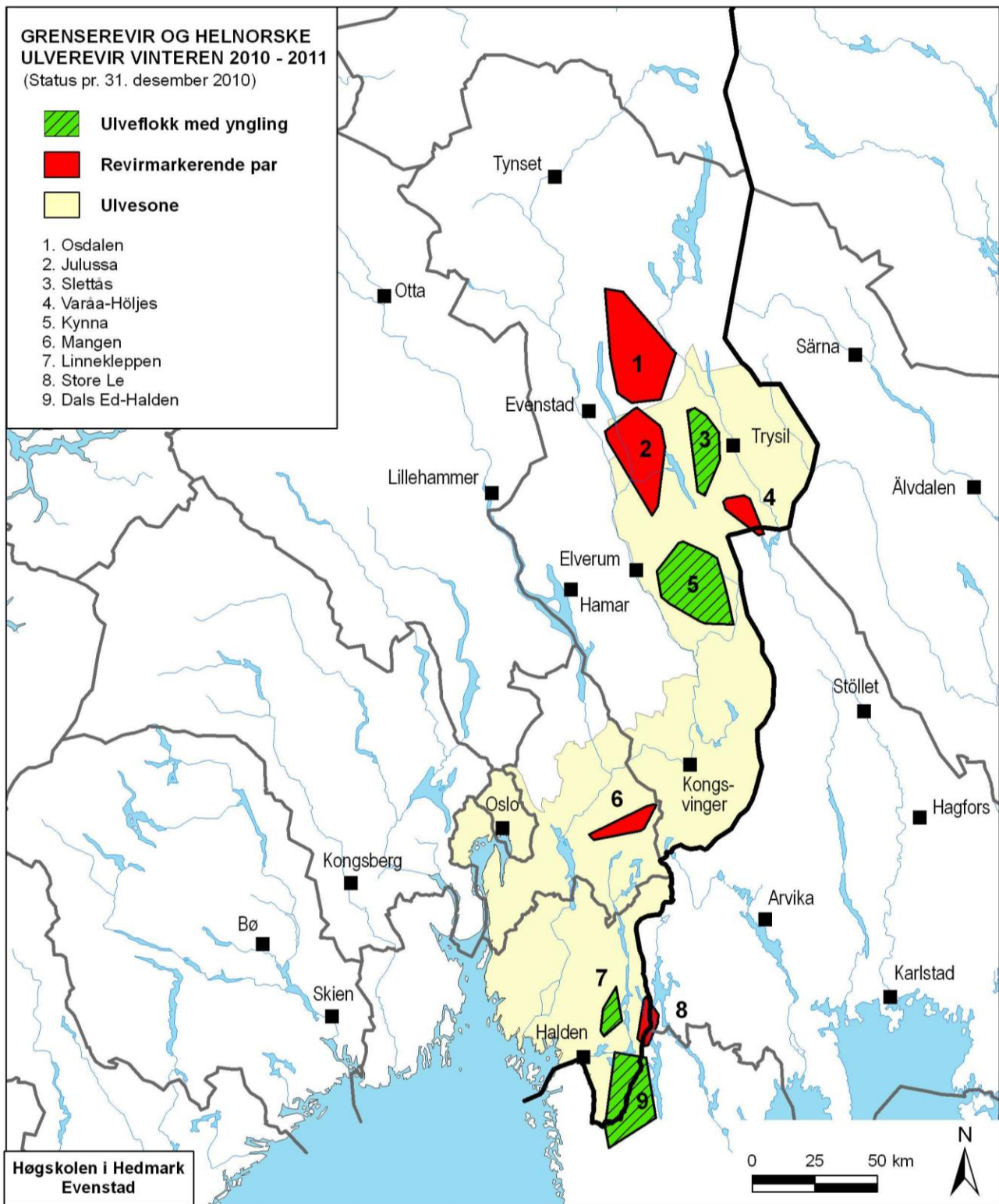
Telefon: (+47) 97044518
Fax: (+47) 62430851
E-mail: petter.wabakken@hihm.no

Erling Maartmann
Feltkoordinator
Høgskolen i Hedmark, Campus Evenstad
Institutt for skog- og utmarksfag
N-2480 Koppang

Telefon: (+47) 48112070
Fax: (+47) 62430851
E-mail: erling.maartmann@hihm.no

Thomas H. Strømseth
Feltkoordinator
Høgskolen i Hedmark, Campus Evenstad
Institutt for skog- og utmarksfag
N-2480 Koppang

Telefon: (+47) 95972050
Fax: (+47) 62430851
E-mail: thomas.stromseth@hihm.no

Figur 1. Foreløpig utbredelse av 6 ulverevir i Norge og 3 på tvers av riksgrensen, kartlagt ved snøsporing, GPS-telemetri (kun ett revir) og DNA-analyser pr. 31. desember vinteren 2010-2011. Ulvesonen er også vist.